

KMETSKE LIST

Izhaja vsako sredo. Naročnina: letno 30 Din, polletno 15 Din, za inozemstvo letno 50 Din. Inserati po tarifi. Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Rokopisi se ne vračajo. Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in uprava je v Ljubljani v Kolodvorski ul. št. 7. Telefon inter. št. 32-59. Račun pri poštni hranilnici št. 14.194.

Proč z moralo laži!

»Nič ni tako skrito, da bi ne postalo očito, pravi naš narod. In ta rek velja, čeprav nekatere zavoljo tega hudo glava boli in jih napadajo tako strahoviti krči, da so začeli besneti. Na to grizenje in besnenje, porojeno iz neozdravljive bolezni, odgovarjamo z besedami svetega pisma: »Gospod, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo!«

Lahko bi jih našteali po vrsti z imeni, toda ne po imenih, ampak po delih gre cena in sodba. Kakšna so ta dela: Naš kmet jih obeti na lastni koži, ko poje po njem šiba jeze in maščevanja za krivdo, ki je ni nikoli zagrešil.

Morala laži

Kakor smo Slovenci ponosni na svojo kulturo in se radi ponašamo z visoko stopnjo civilizacije, tako nas mora oblitati rdečica sramu, če nepristransko in brez zaljubljenosti v lastno vrednost motrimo življenje in dogodke, ki se razpletajo pred našimi očmi. Zdi se, kakor da se hočejo združiti vse temne sile, ki hočejo ugonobiti delo mnogih klenih in zdravih rodov, sadove žuljev naših prednikov, ki so garali, gradili in sami sebi pritrgovali, da bi zagotovili in utrdili boljše in znošnejše pogoje bodočim pokolenjem. Nobeno sredstvo ni nekaterim izvržkom človeške družbe preniklo in prepodlo, da ne bi z njim skušali oblatiti in ponižati dela in prizadevanja poštenih ljudi. Morala laži, obrekovanja in natolcevanja bi radi uveljavili kot nekako življenjsko smernico, kot vodilo. Na vseh koncih in krajih poskušajo. Zdaj je na vrsti ta, zdaj druga kulturna organizacija, z vsemi kalibri streljajo proti njej, jo dolže grehot več kot jih pozna ves jugoslovanski kazenski register. In če streli ne zadenejo, ampak celo udarjajo nazaj, se lotijo gospodarskih ustanov po starem geslu temnih sil: Blati in maži, nekaj govna se bo že prišlo!

Slovenski kmet že leta in leta gleda to ogabno gonjo, skoraj bi rekli, da se je privadil kakor slabih letin, toče, požarov in drugih nadlog. Kljub temu pa se vendar vedno bolj glasno vprašuje, čemu, zakaj in v čigavo korist gre to satansko početje. Ali nemara koristi slovenskemu kmetu? Je v prid slovenskemu delavcu? Ima od njega kaj koristi slovenski izobraženec, obrtnik ali gospodarstvenik? Morda vsaj država?

Naš kmet že zdavnaj ve, da je na vsa ta vprašanja mogoč en sam odgovor: Ne, nihče v narodu nima od tega koristi, pač pa hoče na tak način brez dela in truda razkošno živeti na račun ljudskih žuljev pešice ljudi, ki niso vredni človeškega imena. Njih življenjski klic je: Ti, kmet, delavec in kdorkoli si, garaj in dajaj, drugo prepusti nam; kajti samo mi vemo, kaj je tvoj blagor.

Gorje pa, da bi se drznil delovni človek vprašati, kdo uživa sadove njegovega dela! Že sama misel na tako vprašanje pomeni v očeh teh zajedalcev zločin.

Glejte, kmetje, to je morala laži, to je kuga,

ki jo hočejo nekateri zanesti v zdravo in pošteno slovensko kri!

Mi pa smo prepričani, da je vse to judežsko-farizejsko prizadevanje zaman. Bogu dajemo, kar je božjega, kralju, kar je njegovega. Vero svojih očetov hranimo, poštene duhovnike spoštujemo kot svoje verske vodnike, v brigi za vprašanja tega sveta pa hočemo biti svobodni in odločati po lastnem preudarku ter po izkušnjah voditeljev, ki jih sami spoznamo, preizkusimo in izberemo. Te svobode si ne damo vzeti, ker vemo, da je ona v skladu z božjo in človeško postavo. Oropanje te svobode bi pomenilo kmetu in kmetškemu življu sploh

usodno narodno bolezen

in neizogibno smrt. Da, ta bolezen bi nas pokosila prej kakor najhujša jetika in bolj naglo ko črna kuga! Če nam kdo zavoljo tega očita brezverstvo, svobodno mu. Saj vemo, da je pisano: »Ne tisti, ki kričijo: Gospod, Gospod! ampak kdor izpolnjuje voljo mojega Očeta, pojde v nebesko kraljestvo!«

In če smo po svojem poklicu kmetje izbrani, da zemljo v potu svojega obraza obdelujemo, da s trdim delom izvabljamo iz zemlje kruh za vso človeško družbo in ne le zase, potem mislimo, da imamo tudi pravico, soodločati o redu v tej družbi. ki sloni na naših plečih, in o ureditvi vseh tistih medsebojnih odnosov, ki so za nas najbolj važni. Tu ni sile, ki bi nam mogla in smela to pravico trajno kratiti. In kadarkoli se je še pojavila, se je moralo končno zrušiti ob silni moči naravnega in božjega reda, ki je vedno bil in bo kmetu v prilog.

Vsakemu svoje

Mi se ne mešamo v zadeve in vprašanja, za katere se ne čutimo poklicani, ampak v zaupanju na človeško poštenost pravimo, naj bo vsak gospodar na svojem. Zdravnikom prepuščamo zdravljenje, duhovnikom verski pouk, učiteljem zaupamo svoje otroke, vojski varnost domovine. Vsem tem različnim stanovom s svojim delom in žrtvami nudimo pomoč. Če pa mi pustimo vsakemu svoje, potem se ni rečeno, da smo v lastnih kmetijskih zadevah voljni prenašati kakršnokoli vsiljeno jerobstvo! V svojih kmetijskih vprašanjih hočemo odločati sami in se posvetovati z ljudmi našega zaupanja. Dokler tega ne dosežemo, dokler nam to ne bo priznано, ne bo miru, ne bo zadovoljnosti v naših vrstah in dotlej je tudi — vsako blatenje odveč. Vsem tistim, ki bi nam radi dopovedali, da zato nismo kmetje, ker kmetstvo mislimo, pojmujeemo in čutimo, veljaj enkrat za vselej: Prespali ste zadnjih petdeset let, zato ne morete, nočete ali pa ne smete razumeti sedanjega doba! Zato je tudi vse vaše blatenje, natolcevanje in obrekovanje slovenskega kmeta brezplodno.

den trud! Ti udarci ne zadenejo, ampak nas le utrjujejo v prepričanju, da smo na pravi poti. Vsaka podlost sovražne strani zjekleni naše vrste, utrdi oslabele in maloverne ter odpre oči še tistemu malemu številu zaslepljenih, ki jim je meglila doslej pogled tenka mrenica bojazni in z lažjo vcepljenih predsodkov!

Zato pa, dragi kmetjski laži-prijatelji, ne z biči in s korobači, ampak s škorpionji nad nas, da vas bo spoznalo v vsej vaši nizkotnosti in v vseh grdih sencah srce najbolj osamljenega kmeta v zadnji skriti slovenski vasi. Tisti dan, ko se bo to zgodilo, si bo vsa naša poštena kmetjska javnost oddahnila, kajti vedela bo, da je legla v grob, iz katerega ne bo vstajenja — slovenska sramota! Vedela bo, da je slovenski kmetjski človek odvrget jerobstvo njemu sovražne klike!

In ta dan bo za slovenskega kmeta njegova velika nedelja! Z vsemi, ki mu bodo ostali zvesti, bo lahko stopil pred božje obličje in zaklical iz prekipelavega srca:

»Dober boj sem bojeval!«

Kmet, kmetica, slovenska vas, ta dan je v tvojih rokah in je tvoja sveta pravica. »Zemlja je božja in kmetova!« je dejal blagopokojni kralj Aleksander I. Zedinitelj, mučenik, ki je bil za svoje prepričanje vedno pripravljen umreti in je to pripravljenost dokazal z žrtvovanjem svojega dragocenega življenja. Mislimo, da noben sloj naše družbe nima med svojimi glasniki tako odličnega in doslednega klicarja kakor ga imamo kmetje v svojem narodnem kralju. Zavedajmo se, da je bila njegova kri prelita tudi za nas, strnimo pod njegovim geslom svoje vrste in zmaga nam ne uide. Tedaj bomo z lahkoto premagali morala laži, ki bo pokopala samo — njene lastne očete.

Da se to kmalu in temeljito zgodi, bodi skrb, želja in sveta naloga vsakega poštenega in zavednega kmeta!

Izvoz našega lesa nazaduje

Po uradnih podatkih je letos naš izvoz lesa v primeru z lanskim letom znatno nazadoval. Celotni izvoz lesa in gozdnih proizvodov je znašal v prvem letošnjem četrtletju 22.379 vagonov (lani 25.651) v vrednosti 195'3 milijona dinarjev (lani 247'4), tako da znaša zmanjšanje vrednosti našega izvoza lesa 26'7%. Hudo je nazadoval zlasti izvoz v Nemčijo, ki se je skrčil od 5669 vagonov v vrednosti 62'8 milijona dinarjev v prvem četrtletju leta 1937 na 2796 vagonov v vrednosti 32'3 milijona dinarjev v letošnjem prvem četrtletju. Tudi izvoz v Anglijo se je skrčil, dočim se je izvoz v Madžarsko gibal na lanski višini, izvoz v Italijo pa se je nekoliko povečal.

Pomoč naši meji!

Letos poteka dvajseto leto, odkar smo Slovenci vsaj po večjem delu stopili v svobodno narodno državo. V tej dobi so se nam uresničile najvažnejše težnje, za katerih izpolnitev smo se pod tujo nadvlado zaman borili. Po svetovni vojni je znaten del naših rojakov prišel zopet pod tujo oblast, vendar moramo poudariti, da je Jugoslavija večino Slovencev rešila narodne smrti. Močna država nam jamči neoviran narodni razvoj in le v skupnosti z ostalimi jugoslovenskimi brati bomo tudi v bodoče ohranili svojo zemljo, po kateri s poželjivimi očmi gledajo tujci, in svoj rod, ki bo močan in velik le v brat-ski, jugoslovanski edinosti.

Ravno v dvajsetem letu naše svobode so nam važni dogodki ponovno dokazali, da naša državljanska zavest še vedno ni dovolj močna in da se narodna zavest pri našem ljudstvu še ni toliko poglobila, kolikor zahteva današnji usodni čas. V dveh desetletjih svobode smo zanemarili tudi fronto naše narodnostne borbe v mnenju, da mora dotedanje prostovoljno, podrobno narodno delo prevzeti država. Pri tem smo pozabili, da smo država mi sami. V tej zmoti smo vkljub opetovanim pozivom CMD v marsičem zamudili dragocenih 20 let, in posledice, ki jih danes občutimo, niso majhne.

Zopet kliče Ciril Metodova družba na branik naroda vse iskrene domoljube, kliče jih k požrtvovalnemu podrobnemu delu, da se popravi, kar je zamujenega in gradi, kar je na novo potrebnega. Predvsem kliče na delo naše izobražence, ki so bili vedno dragocena opora Družbe, k važnemu narodnemu delu na naših narodnostnih mejah. Pozivamo podjetnike in delavce, posestnike ter nameščence, pozivamo vse sloje in vsakogar, da navzlic težkočam ne pozabijo na sodelovanje in podporo Družbi. Obmejne pokrajine vpijejo po prosveti, naša narodna posest, naša zemlja se krči pod silnim pritiskom tuje moči.

Podprite z delom in novcem akcijo Družbe in v njej združenih domoljubov, ki so si naložili težko skrb za usodo obmejnega slovenstva!

Ciril Metodova družba poziva tudi naše samouprave, da v svojem področju store vse, da se zavaruje ob mejah naš narod, naš jezik, naša vzgoja, naša zemlja, naše delo!

Poziva naše zastopnike v narodnem predstavništvu in v vladi, da zastavijo ves svoj vpliv in povzdignejo svoj glas za to, da bodo narodno obrambna vprašanja, ki so neizmerne pomena tudi za obrambo naših državnih mej, deležna na merodajnih mestih tiste pozornosti in razumevanja, kakor jih zaslužijo. Spričo težkega položaja na naših mejah se mora delovanje naših političnih strank brezpogojno podrediti vseobčim narodnim koristim. Prišel je čas, ko morajo na mejah prenehati strankarske borbe, zaradi katerih trpi narodna stvar, neredko tudi odlični narodni delavci.

V prvi vrsti vabi v svoje vrste CMD našo mladino, ker ve, da je narodno obrambeno delo uspevalo v onih letih, ko se je mladina idealno in nesebično zavzela za obrambo naših narodnih mej. Na mejah je ogrožen naš narod, njegov jezik, njegova moč, njegova kultura! Tam potrebuje naša stvar krepke, mlade pomoči!

Tudi bratom Hrvatom in Srbom velja naš poziv, kajti naša neposredna meja je obenem tudi njihova; skupno jo moramo in hočemo braniti.

V dvajsetem letu naše narodne svobode kličemo vse Slovence, vse Jugoslovane, da združeni storimo svojo dolžnost do naroda in do države. Zaščitimo narod in državo tam, kjer sta najbolj ogrožena! Utrdimo naše meje z upešnim kulturnim, socialnim in gospodarskim delom! Delajmo, prispevajmo, žrtvuimo za to!

Vodstvo Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani
dne 1. maja 1938.

Napadi na zadružništvo

Z neko posebno naslado se je lotil »Slovenski dom« pred kratkim »Ekonom«, osrednje gospodarske zadrage v Ljubljani, hkratu pa ljudem ni dala žilica miru in so v svoji nestrpnosti sami razkrinkali svoje prave namene.

Izjavo »Ekonomovega« načelnstva, ki postavlja tako poročanje v pravo luč, smo objavili že v zadnji številki »Kmetijskega lista«.

V zvezi z napadi na »Ekonom« pa je imenovani opoldnevnik napadel tudi »Kmetijsko družbo«, a je moral že v svoji številki z dne 29. aprila t. l. prinesti tale popravek:

»Ni res, da so »pristaši Pucelj-Marušičevega režima leta 1932. skrivaj na spreten in prefrigan način spremenili Kmetijsko družbo v navadno zadrugo«, temveč je res, da so nekdanjo Kmetijsko družbo spremenili v zadrugo pravilno izvoljeni in polnopravni delegatje članov na pravilno sklicanem javnem obnem zboru, ki so mu poleg vseh upravičenih delegatov prisostvovali tudi predstavniki političnih oblastev, zaradi česar je banska uprava spremembo v zadrugo odobrila.

Prav tako ni res, da so »Pucelj-Marušičevi pristaši pobasali milijonsko premoženje nekdanje družbe«, temveč je res, da je vse premoženje bilo s polnopravnim in od vseh upravnih oblastev odobrenim sklepom obnega zbora preneseno na Kmetijsko družbo, da je premoženje prejkoslej v istih rokah, kot je bilo pred reorganizacijo.

Ni res, da so »pri Kmetijski družbi dehar kar razmetavali in v letih 1933—1936 razmetali 8 in pol milijona družbenega premoženja«, temveč je res, da denarja ni nihče razmetaval.

Ni res, da se »mnogi zadružniki vprašujejo, kje je denar 4 in četrt milijona, ki ga je družba prejela za prodano zemljišče banski upravi«, temveč je res, da se zadružnikom glede tega de-

narja ni treba vpraševati, ker imajo vsako leto na razpolago javno objavljeno bilanco, v kateri je izkazana tudi protivrednost za navedeno zemljišče.

Ni res, »da je bilo skladišče v Ptujju fingirano«, res pa je, da je bilo skladišče najeto na željo tamošnjih članov in je le gospodarska kriza preprečila nameravano poslovanje.

Ni res, da se »mnogi zanimajo, kam je šlo premoženje nekdanjih podružnic Kmetijske družbe«, temveč je res, da se za to premoženje ni treba nikomur zanimati, ker ga slejkoprej nedotaknjena upravljajo podružnice same in njihovi člani.

Z odličnim spoštovanjem

Kmetijska družba v Ljubljani, r. z. z. o. z.

Kdor primerja datume teh raznih izpadov z razsodbo, ki smo jo objavili na 2. strani v zadnji številki »Kmetijskega lista«, bo tudi brez našega pojasnila razumel in spoznal, v katerem grmu tiči zajec.

Da pa ne bo tole poročilo ostalo nepopolno, naj povemo, da je zaradi klevet, v kolikor so bile v poročilu »Slovenskega doma« naperjene proti osebam, ki nimajo s temi podjetji nikake poslovne zveze, vložena tožba po tiskovnem zakonu, ki je v teh pogledih trd in neizprosen.

Toliko za danes: prepričani pa smo, da bomo o priliki še pisali o teh pojavih, pa ne radi napadanja, ampak zaradi hčerke božje — resnice!

Moskovsko letalstvo

V primeri z lanskim letom se bo letos civilno letalstvo v Rusiji povečalo za 25%. Iz Moskve bo dnevno odletelo po 30 potniških letal. Zračne zveze bo imela Moskva z Odeso, Leningradom,

Bakujem, Taškentom, Kijevom itd. Te proge bodo imele tudi zveze z oddaljenejšimi kraji.

Najdaljša bo pot na Daljni vzhod, iz Moskve v Vladivostok. Medtem ko traja vožnja z vlakom tja po 5 dni, bo potovanje z letalom opravljeno v 1 dnevu. Za šefa glavne uprave civilnega letalstva je bil imenovan polarni letalec Molokov, ki nosi naslov »junak Sovjetske Rusije«.

Francija kupuje letala

Po ameriških poročilih pričakujejo tamkaj, da pride prav v kratkem v Zedinjene države francoska vojna letalska misija (odposlanstvo), ki bo v Zedinjenih državah naročila veliko vojnih potrebščin za francosko vojsko.

Pred kratkim se je že v ta namen mudil v Ameriki francoski letalski strokovnjak M. Destroyat in si je zlasti podrobno ogledal letalske tovarne Curtiss Wright.

Strahoten potres v Turčiji

V turški pokrajini Anatoliji v Mali Aziji se že nekaj dni širijo potresi, ki pomenijo pravo katastrofo, kakršne izlepa ne pomni zgodovina. Potres je doslej povzročil že velikansko gmotno škodo in zahteval tudi nenavadno veliko število človeških žrtev.

Po uradnih poročilih je potres doslej v teh krajih porušil več ko 4000 hiš; število smrtnih žrtev gre v težke tisoče in sploh še ni točno ugotovljeno. Marsikje so izginile cele družine, drugje sploh cele vasi, kakih 80.000 družin pa je ostalo brez strehe in se z begom skuša rešiti z nevarnega potresnega ozemlja.

Konferenca Male antante

Po romunskih poročilih bo konferenca Male antante, ki se prične danes v Sinaji (Romunija), obravnavala tale vprašanja:

1. Proučevanje položaja v srednji Evropi kot je nastal po priključitvi Avstrije k Nemčiji ter proučevanje odnosov vsake zavezniške države do svojih sosedov (torej tudi odnosov med Nemčijo in Češkoslovaško).

2. Proučevanje delovanja zavezniških odnosov med državami Male zveze z ozirom na razne mednarodne okoliščine, ki so danes v Evropi mogoče.

3. Položaj v Podonavju s posebnim ozirom na Madžarsko.

4. Gospodarsko sodelovanje Male zveze in sredstva, kako bi se še dalo spraviti v boljši sklad z ozirom na novo nastali položaj v Evropi.

Zavod za državno obrambo

Z uredbo vojnega ministra generala Marića je bil pri nas te dni ustanovljen poseben zavod za državno obrambo. Naloga tega zavoda bo, skrbeti za prilagoditev in uporabo vseh najnovejših znanstvenih in tehničnih dognanj pri izpopolnitvi naše državne obrambe. Zavod bo nekaj posvetovalni organ ministrstva vojske in mornarice ter bo dajal v tem okviru nasvete tudi obči državni upravi. Obravnaval bo vsa vprašanja, ki se nanašajo na državno obrambo.

Kmetijske menice za likvidnost

-Z ozirom na uredbo o taksnih olajšavah za menične zadolžitve denarnih zavodov in zadrug po posebnih kreditih pri denarnih zavodih, Narodni banki in Privilegirani agrarni banki je predpisan sporazumno z Narodno banko enoten tekst trditve, katero morajo denarni zavodi in zadruge staviti na sam menični blanket zaradi izkoriščanja taksnih ugodnosti. Test je naslednji: »Specialni kredit pri Narodni banki — Uredba M. S. št. 937 z dne 25. novembra 1937. leta« ter se izpisuje na gornjem oglu menice, kjer je natisnjena vrednost takse, vsebina tega teksta se potrjuje po zavodu, ki predlaga menico v eskont, pa tudi s strani Narodne banke.

Doma in drugod

Odkritje spomenika kralju Aleksandru I. pri Sv. Juriju ob Ščavnici

Prva občina naših lepih Slovenskih goric bo odkrila spomenik nepozabnemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju dne 15. maja 1938. ob 11. uri. Ponovno opozarjamo na ta dan vso našo okolico in dragi nam Maribor, da se te naše slovesnosti udeležijo v največjem številu. Iz Maribora bodo vozili avtobusi. Pričakujemo, da se bodo naši Jurjevcani od blizu in daleč sestali ta dan doma, da počastimo spomin velikega in nepozabnega Kralja!

Škofovsko konferenca

se bo pričela ta teden v Zagrebu pod predsedstvom zagrebskega nadškofa dr. Alojzija Stepinca. Po časopisnih vesteh se bo škofovsko konferenca pečala z vprašanjem cerkvenih doklad, ki jih jim dovoljuje letošnji finančni zakon, nadalje s katoliško akcijo, o kateri se je nedavno izjavil njen tajnik, da nikamor ne napreduje in da so v tem pogledu razmere naravnost obupne. Poleg tega bo konferenca pretresala tudi spor med »Katoliškim tednikom« in »Hrvatsko stražo« okrog vprašanja političnega udejstvovanja katoliške cerkve itd.

Škofovsko konferenca bo vsekakor zelo važna v vsakem pogledu posebno pa glede novih bremen, ki jih bodo katoliški verniki nosili v bodoče.

Prvi maj

Prvi maj so prvotno proslavljale kot praznik dela, svobode in pravice socialistične politične in strokovne organizacije. Kasneje so proslavljale ta dan tudi vse ostale delavske organizacije. Po zmagi fašizma v Italiji in nacionalnega socializma v Nemčiji je postal prvi maj državni praznik dela.

Letošnji prvi maj so proslavljali po vsej Evropi na najslovesnejši način. Proslava prvega maja se je izvršila povsod brez prelivanja krvi, mirno in dostojno. Le ponekod je prišlo do manjših incidentov.

Na največjačnejši način je proslavila prvi maj seveda Moskva. Ob priliki vojaške parade na Rdečem trgu v Moskvi je govoril minister vojske Vorosilov.

Banovinska seja JNS

Pretekli teden se je vršila v Ljubljani seja banovinskega odbora JNS za dravsko banovino. Seje so se udeležili polnoštevilo vsi člani iz cele banovine. Politično in gospodarsko poročilo sta podala senatorja Ivan Pucelj in dr. Albert Kramer. Razprave so se udeležili vsi člani. Storjeni so bili sklepi glede organizacijskega dela in poglobitev mladinskega gibanja.

JNS je nosilka naprednega gibanja na deželi in se je složnost vseh naprednih in nacionalnih ljudi najlepše pokazala ob priliki poslednjih občinskih volitev. To delo se mora poglobiti in razširiti. Nikdar ni bilo ugodnejših prilik za tako delo, ki vse napredne ljudi naganjajo v eno močno skupnost.

Združena opozicija

beograjska pridno prireja zborovanja po raznih krajih Srbije in Bosne in ima tudi lepe uspehe. Uspehi pa bi bili še vse lepši, ako bi nastopale vse opozicijske grupe enotno in ako bi sploh cel opozicijski pokret postavile na enoten program in pod edinstveno vodstvo. To misel sta sprožila bivši predsednik narodne skupščine in demokratski prvak dr. Ivan Ribar ter prvak levičarskih zemljoradnikov dr. Dragoljub Jovanović. Narod je to misel odkrito pozdravil in se povsod za njo izrekel, kjer so mu to vprašanje postavili.

Stari voditelji demokratov, radikalov in zemljoradnikov, Ljuba Davidović, Aca Stanojević in Joca Jovanović pa so tak edinstven pokret odklonili. Stari možje ne razumejo ne sedanjega časa, ne narodovega razpoloženja pa žive še vedno v mislih naprej tako kot je bilo pred 20 in 30 leti. To pa že davno več res ni.

Omladinsko zborovanje

Zelo delavna nacionalna omladina iz Slovenjegrada sklicuje za nedeljo 8. maja zborovanje ob pol 11. uri dop., ki se ga bo udeležila mladina iz vsega obmejnega okoliša. Na zborovanju bodo govorili senatorji in narodni poslanci. Mladinsko zborovanje na naši severni meji bo zelo važno in obeta se velika udeležba.

Te dni je umrl Živko Pavlović, divizijski general in redni član kraljevske akademije znanosti. Pokopali so ga z velikimi svečanostmi v Beogradu.

Seja omladinske organizacije JNS

V nedeljo se je vršila v Ljubljani seja banovinskega odbora omladinske organizacije JNS. Sejo je vodil predsednik g. inž. Jože Rus. Seja pa je morala biti sredi dela prekinjena na zahtevo oblasti.

Charles Lindbergh, zračni zmagovalce oceana, se je baje posvetil na svojem otoku Illice čudu, da bo skonstruiral umetno srce, kar je skoraj neverjetno.

Skupen urad za prodajo živine

Med Jugoslavijo, Madžarsko in Romunijo je dosežen sporazum za ustanovitev skupnega prodajnega urada za živino na Reki, kjer bo glavni trg za izvoz naše živine v Italijo.

Sporazum med temi državami je bil sklenjen z vednostjo Italije in bo odslej italijanskim tr-

govcem prepovedano kupovati živino na naših tržiščih. Na Reko dospelo živino bodo smeli kupovati le tisti laški kupci, ki bodo imeli uvozno dovoljenje.

Deputacija Cirilmetodarijev pri Nj. Vel. kraljici

Velika skupina članov Ciril-Metodove družbe se je 1. maja s posebnim vlakom peljala na Oplenac in se tam poklonila spominu Velikega kralja-mučenika.

Na povratku so si Ciril-Metodariji ogledali Beograd, muzej kneza Pavla in vojni muzej na Kalemegdanu. Deputacija 32 članov s prvomestnikom g. inž. Mačkovskom na čelu pa je bila sprejeta v avdienci pri Nj. Vel. kraljici Mariji. Članice Ciril-Metodove družbe so izročile Nj. Vel. kraljici šopek rdečih nageljnov.

Nj. Vel. kraljica se je zahvalila za pozornost naše največje obrambne organizacije.

Nov narodni poslanec

Dr. Anton Novačan, narodni poslanec za slovenjgraški srez, je poslal te dni ostavko na svoj mandat, ker je bil imenovan za konzula kr. Jugoslavije v Bariu v Italiji.

Na Novačanova mesto pride njegov namestnik Anton Rogina, velepos. iz Podgorja pri Slovenjem Gradcu. Rogina je član omladinske organizacije JNS in se v njej aktivno udelejuje.

Vzor zrelosti in zavednosti

Kako visoko je razvita na Češkoslovaškem državljanska zavest in čut dolžnosti do domovine, priča skupen proglas vseh češkoslovaških telovadnih organizacij, Sokola, Zveze delavskih telovadnih organizacij in Orla, ki so ga izdale z ozirom na sedanji položaj. Proglas se glasi:

»Nerazdružno po isti usodi zvezani izjavljamo, da bomo domovini zvesti na življenje in smrt. Disciplinirano stojimo v eni sami formaciji na razpravo za obrambo mej in ustave samostojne češkoslovaške države, in to v vsakem primeru in do skrajnih posledic. Poldrug milijon naših članov je pripravljenih postaviti svojo telesno moč in moralni pogum v službo republike. V znamenju resnice, zakonitosti in pravice bomo branili nedotakljivost domačih tal, demokratske svoboščine in državno samostojnost. Življenje brez svobode je slabše od smrti. Ne bojimo se nobenih žrtev za republiko. V trenutku, ko zro oči zgodovine na nas, zaupamo samim sebi, zanašamo se samo nase in bomo z dejanji dokazali našo odločno voljo, da živimo kot svobodni narod in svobodna država. V tem pogledu ni med nami nobene razlike in je tudi nikdar ne bo. To bomo tako v dobrih kakor slabih dneh dokazali s svojimi deli. Z vojaško pripravljenostjo našega naroda bomo zagotovili mirni razvoj naše države. Prepričani smo, da bo šla z nami tudi mladina, ki se udelejuje v športu. Vsi smo enega duha in ene volje.«

Tak narod je pač zrel za demokracijo in jo bo brez dvoma znal tudi ohraniti. Nas kot iskrene prijatelje to samo veseli in le želimo, da bi kmalu dosegli češkoslovaški vzor.

Zadružna šola

Zadružna šola v Ljubljani bo obhajala letos v novembru tridesetletnico svojega delovanja. Ravnateljstvo šole namerava izdati pri tej priliki spomenico, v kateri bodo navedeni vsi absolventi šole s pristavkom, pri katerih zadrugetah so se posamezniki udeleževali. Zaradi tega se naprošajo vsi absolventi Zadružne šole v Ljubljani, da sporoče ravnateljstvu: 1. ime in priimek, 2. rojstni kraj, 3. sedanji položaj in bivališče, 4. leto dovršitve šole, 5. naslove za drug, pri katerih so sodelovali ali sodelujejo. — Komur so znani označeni podatki o kakšnem drugem učenju Zadružne šole, naj jih pošlje skupno s svojimi. Kdor ne bo poslal navedenih podatkov, bo označen, da ni nikjer sodeloval.

Kaj se godi po svetu

Po pravkar doseženem sporazumu med Anglijo in Italijo je bila vsa evropska politična pozornost posvečena razgovorom med

Anglijo in Francijo

v Londonu. Bistvo vseh razgovorov je obrodilo sporazum, ki pomeni pravo vojaško zvezo obeh najmočnejših zapadnih velesil. Uradno poročilo je sicer kratko, vendar pove dovolj, ko pravi med drugim:

»Vso pozornost pa so francoski in angleški državni posvetili Srednji Evropi. Tudi v tem vprašanju je bil ugotovljen popoln sporazum med angleškimi in francoskimi državni, posebno pa o tem, kaj naj se koristnega ukrene, da se zagotovi miren razvoj v Srednji Evropi.

Generalna štaba Francije in Velike Britanije se bosta še naprej posvetovala v smislu dogovora in sklepov z dne 19. marca 1936.«

S tem je po tolmačenju angleških listov povedano, da smatra Anglija položaj v Evropi za tako resen in svojevrsten, da bi tudi najbolje mišljeno prizadevanje demokratične angleške vlade ostalo brez uspeha, če mu ne bi dala takega poudarka, da bo jasen vsakomur in da se bo sleherni odgovorni državnik v Evropi zavedal, da bo Anglija v primeru nevarnosti uveljavila svojo silo in moč.

Te vesti so posebno važne za

Češkoslovaško

in njen položaj, ki se zdi danes vse prej kakor ugoden. Po novem angleško-francoskem sporazumu je jasno, da bi Francija v primeru potrebe izpolnila vse za tak slučaj predvidene obveznosti do Češkoslovaške in bi bila Anglija z vso svojo velikansko vojno močjo na francoski strani. Francija se tudi ni odrekla pogodbi z Rusijo.

Značilno je, da kljub napetosti, ki je med

Češkoslovaško in Poljsko

zavladala zadnje čase, tudi poljski listi pišejo v podobnem smislu. Tako piše neki poljski list, da je po razgovorih angleških in francoskih državnikov izven dvoma: 1. da je CSR pripravljena v primeru skrajne potrebe braniti svoje meje z orožjem, 2. da bo Francija izpolnila vse svoje obveznosti in 3. da bo Anglija ne glede na bližnji razvoj dogodkov na strani Francije. Do podobnih zaključkov prihaja tudi več drugih uglednih poljskih listov, a med njimi posebej

Bivši ministrski predsednik češkoslovaške republike František Udržal je te dni umrl v Pragi v 72. letu starosti. Zadela ga je možganska kap.

»Polonia« iz Katovic zavrača pretirane Henleinove zahteve, ki jih označuje za nesprejemljive. Te zahteve dokazujejo kvečjemu samo strašno Henleinovo kratkovidnost. Poljska ima na primer 33% manjšin med svojim prebivalstvom. Kaj bi se zgodilo, vprašuje list, ako bi vse te manjšine postavile enake zahteve kakor Henlein.

Francija—Italija

Pogajanja med obema velesilama so za zdaj običala in so bila prekinjena. Po italijanskih poročilih jih bodo obnovili in nadaljevali šele po Hitlerjevem obisku. Ob tej priliki bodo namreč vodilni italijanski in nemški državni na skupnem posvetu proučili ves položaj. S posebno naredbo je v Italiji letos 3. maj, to je dan, ko prispe Hitler v Rim, proglašen za narodni praznik.

V Ameriki

pozdravlja vodilni tisk Zedinjenih držav izid francosko-angleških posvetovanj v Londonu z velikim odobravanjem. Ameriški listi v tem vidijo velik napredek na polju pomirjenja Evrope in novo uspešno jamstvo proti neizzvanim napadom ne samo na Francijo in Anglijo, nego tudi na druge evropske države, ker sodijo, da sta Anglija in Francija zainteresirani ne samo na svoji lastni varnosti, temveč tudi na ohranitvi miru po vsej Evropi. Nekateri listi pišejo, da je bil že skrajni čas, da so se v Evropi spomnili na to, da obstoja tudi demokratična os, ki razpolaga z zadostnimi sredstvi za uveljavljanje svojih načel v mednarodni politiki.

Albanski kralj Zogu s svojo mlado nevesto po poroki v Draču.

V Španiji

se ni zgodilo izza proboja frankovcev na morje nič posebno omembe vrednega. Boji se nadaljujejo, odločili se še niso dokončno na nobeno stran, ker se — velesile pač še niso do kraja sporazumele.

Na Daljnem Vzhodu

so Japonci doživeli številne nove poraze, ki so jeli že vplivati na razpoloženje ljudskih množic v japonski domovini. Japonski vodilni krogi zdaj sami priznavajo, da so se močno vračunali, ko so se nadejali, da bodo zavzeli in pokorili Kitajsko v naglem zaletu. Dosegli so docela nasprotno. Vzdramil so kitajsko narodno zavest, prebudili so zavest kitajske skupnosti in s tem seveda izzvali odpor, ki utegne imeti za Japonko kaj malo razveseljive posledice.

Suženjske obresti

Pred nedavnim je na Dunaju govoril nemški državni minister za gospodarstvo dr. Funk. Dejal je, da je delo podlaga za kritje nemške valute. Na tej podlagi je Nemčija tudi brez zlata postala bogata.

V ostalem je minister povedal, da znaša obrestna mera za mednarodno avstrijsko posojilo

7 odstotkov. Take obresti plačajo samo suženjske države, svobodna država pa takih obresti ne plačuje.

V zvezi s prizadevanjem za splošno znižanje obrestne mere bo po izjavi ministra doktor Funk izvršena konverzija vseh v prometu se nahajajočih zastavnih listov in obligacij, pri katerih obrestna mera presega 4 in pol odstotka.

V divji Arizoni je začela vlada naseljevati farmerje. Slika nam prikazuje na stotine pridnih oračev, ki bodo spremenili puščavo v plodne njive.

Konec Habsburžanov

Nekdaj tako mogočna rodbina Habsburžanov je zatonila te dni v popolno brezpomembnost. To vest smo sprejeli s posebnim zadoščanjem zlasti vsi Slovani nekdanje monarhije. Saj je bil Habsburg dolga stoletja naš zakleti sovražnik in najhujši zatiralec.

Sunek habsburške moči je dal rovarjenje Otona Habsburškega, nekdanjega avstrijskega cesarjeviča. Princ si je skušal s propagando proti Nemčiji utreti pot nazaj do prestola in je že dosegel pomembne uspehe. Z združitvijo Avstrije z Nemčijo je vse to padlo v prah, a novi gospodarji so Otona Habsburškega proglasili za veleizdajalca.

Zdaj je vlada odredila zaplenbo vsega habsburškega premoženja na ozemlju Velike Nemčije, torej tudi v bivši Avstriji, da tako odvzame Habsburžanom sredstva za njih propagando. S tem je zadan habsburški moči zadnji sunek, narodno socialistična stranka pa je dobila ogromno premoženje. Med zaplenjena posestva spada dunajski Hofburg, sloviti Schönbrunn, velika posestva in gradiči v Enzersdorfu, ogromna lovišča in latifundije na Štajerskem, številne vile in palače v kopališču Ischl in cela vrsta drugih posestev, razen tega pa tudi razne dragocenosti, kolikor jih je še ostalo v avstrijskih habsburških gradovih. Vrednost tega premoženja se ceni na več sto milijonov.

Nizke cene ruskega lesa

Rusija je začela na angleškem trgu ponujati les po izredno nizki ceni. Tako nudijo Rusi angleškim kupcem okoli 100.000 standardov rezanega lesa po ceni, ki gre do 15 šilingov in znaša povprečna cena 12 šilingov, kar pomeni za 5% manj kot so Rusi zahtevali še meseca februarja. Ta ruski udarec je zbudil veliko vznemirjenost zlasti v severnih državah: na Finskem in Švedskem, vendar so zveze tamonjne lesne industrije svetovale svojim članom, naj počakajo s prodajami, da ne bi tako izvajali pritiska na trg.

Ameriška oborožitev

V ameriškem senatu se je začela razprava o kreditih za mornarico, ki so zvišani za 45 milijard dolarjev, kar pomeni, da so izdatki za oboroževanje Zedinjenih držav štirikrat večji kakor leta 1916.

Kmetška mladina

Št. Pavel pri Preboldu

Sporočamo, da naše Društvo kmetških fantov in deklet igre »Vaška venera« v nedeljo 1. maja ni priredilo vsled prepovedi sreskega načelstva. Zato smo igro preložili za nedeljo 15. maja.

Vse prijatelje ter sosedna tovariška društva na omenjeno prireditev vabimo.

Št. Janž na Dolenjskem

Za nedeljo 1. maja t. l. je bilo s strani našega Društva kmetških fantov in deklet sklenjeno, da priredimo majniški izlet. Hoteli smo združiti prijetno s koristnim, zato smo se odločili za Novo mesto in ogled kmetijske šole na Grmu. Vsi še niso bili tam in smo tako videli nove kraje. Predvsem pa nas je zanimala kmetijska šola, v kateri se vzgajajo in šolajo v veliki meri fantje in dekleta iz naših vrst. Bilo nas je precejšen roj, vodja izleta nas je našel čez 40. Kar prijetno smo se počutili, ko smo predstavljali resnično vaško skupnost, kramljali in razpravljali smo med sabo ljudje istih nazorov in prepričanja. Kmetijsko šolo na Grmu smo si dobro ogledali in vse naprave, ki služijo strokovni izobrazbi bodočim slovenskim kmetom. Zvečer smo se, dasi precej utrujeni, vendar dobro razpoloženi, vračali skozi mirensko dolino v Št. Janž, kjer bomo, kakor do sedaj, vztrajno delali v naši mladinski organizaciji za napredek vasi in za zmago kmetške misli.

Mlatič Po zobeh

Jeseniški zeleni pravi, da je pisalo generalno glasilo Katoliškega tiskovnega društva dne 22. aprila, to je bilo ravno tiste dni, ko je vrag jemal po naših vrtovih nežno bogato letino obeležje cvetje, »da je treba, da država svojo dolžnost izpolni. Imetnikom rent naj se dovoli, da z njimi podpišejo novo veliko jugoslovansko notranje posojilo, ki ga je razpisala sedanja vlada. Ta zahteva je zahteva pravičnosti in upostavitve zaupanja do državne avtoritete in utrditev njenega kredita. Če namreč država svojih starih obveznosti ne izpolni, kako naj potem državljani pričakujejo, da so njihova nova posojila varno naložena in da smejo z gotovostjo pričakovati, da bo država izpolnjevala nove obveznosti, ki nastanejo iz novih posojil. Slabemu vračevalcu nihče ne posodi rad.«

Kaj pravite, kmetje? Ali ni to mlatenje po lastnih zobeh?!

Kaj je res, je res!

Glasilo JRZ »Samouprava« se jezi, da je opaziti premalo spoštovanja do državne zastave, da se polaga premajhna skrb na državljansko vzgojo itd. itd. Na koncu pa se sprašuje, kaj bo z bodočimi pokolenji, ako bodo tako površno vzgajana.

»Samouprava« ima prav, če se tako sprašuje. Neizmerne važnosti je za bodočnost naroda in države dobra državljanska vzgoja. Zato bo »Samouprava« predlagala, da se vse nacionalne delavce nagradi, da se jih pohvali, da se jim zagotovi z vseh strani podpora, da se zlasti podpre nacionalne organizacije kot »Sokol«, »Narodna odbrana«, društva kmetških fantov in deklet itd. V spoznanju, da je tako delo neobhodno potrebno za pravilno nacionalno vzgojo, bo »Samouprava« z vsemi silami podprla naše težnje v vsem javnem življenju.

Šmarnogorska okoliška društva

kmetških fantov in deklet so dne 24. t. m. priredila v Vogljah lepo uspelo Gubčeva proslavo. Samozavestna mladina je z vseh strani prihitela, da skupno počasti spomin prvobornika kmetstva. Zlasti pohvalno je treba omeniti številne tovariše in tovarišice novoustanovljenega društva v Dupljah, ki so se našemu vabilu odzvali v tako častnem številu. Z vzkliki: »Na svidenje 15. maja na Šmarni gori!« smo se proti večeru razhajali širom gorenjske ravnine v trdni zavesti, da Gubčeva armada kljub vsem zaprekam le raste in se dosledno pripravlja za končno zmago resnici in pravici!

★

Št. Pavel pri Preboldu

V kratkem nas misli zapustiti kino, ki je v Št. Pavlu menda samo gostoval čez zimo. Pravijo, da se poleti ne izplača, ker je druge zabave dovolj. Ko pa bo nastopila zopet zima, bo zopet kino Št. Pavel s svojimi filmi pri nas razveseljeval za kino vnete ljudi.

Časi se spreminjajo, toda tako naglo ne, da bi na vasi predvajali take šund inozemske filme. Če že mora biti to, naj bo za mesto. Žalostno pri tem je to, da se teh predstav mnogo udeležuje mladina, kar jo moralno kviri.

Ali ni bolje, da se mesto omenjenih prireditelj vsaj v zimskih mesecih prirejajo dramske prireditve, kakor je bilo prej? Gotovo je, da bo vsak, ne samo mladina, z dramske prireditve odnesel najboljši vtis, predvsem pa, kar je važno, odnesel bo duhovno pridobitev. Enako bo to za igralce. S tem bi se ustvarjalo veliko narodno delo, od katerega bi mnogo koristi imel kmetški in delavski človek.

Upamo, da se bo to kmalu popravilo. Če pa bo kdo še naprej vnet za kino in njegov reflektant, je pa najbolje, da se v mesto preseli in pri kakem kino-podjetju službico dobi.

Čaruga

Včasih se je bralo na potrpežljivem rotacijskem papirju, da je Čaruga največji lopov na svetu. Sedaj sem pa dobil od nekega prijatelja na še bolj strpljivem papirju pisano vest, da je Čaruga bil v primeri z lumpi, ki se zadnje čase pojavljajo po Dolenjskem, pravo jagnje — da ne rečem golobček.

Denunciraš, lažeš, klevetaš, kradeš čast poštenim ljudem itd. lahko. Vedi pa, da to hudo bijo uganjaš lahko samo toliko časa, dokler imaš z višjo elementarno silo zavarovano papulo. Gorje ti pa, če se nebo nad teboj pojasi in razjasni!

Novice

× Na unski železniski progi so morali v odseku med Kninom in Kulenvakufom prekiniti vsa dela, toliko je padlo zadnje dni snega. Nad Kninom leži cel meter debela plast snega.

× Banovinska cesta Naklo—Kokrica—Senčur od mosta čez Kokro km 6.081 do km 6.497 ostane do 20. maja za ves vozovni promet zaprta.

× Za novega poglavarja muslimanske cerkve v Jugoslaviji je bil na podlagi ustave o islamski veroizpovedi imenovan Fehim efendi Spaho, sodnik vrhovnega šerijatskega sodišča v Sarajevu.

× V Rošpohu se je v skednju obesil poštni sluga Ivan Maček. V smrt so ga gnale nesrečne življenjske razmere, zavoljo katerih je v skrajni duševni potrtosti storil ta korak.

× Naša železniška uprava je sklenila nabaviti 500 novih potniških in tovornih železniških vagonov, kar bo veljalo nad 120 milijonov dinarjev.

× V Beogradu je skočil pod vlak inšpektor finančnega ministrstva Dragoljub Vasojević. Kaj ga je gnalo v smrt, ni znano.

× Na Muti se je po nesreči zadušil najstarejši občan, 88letni bivši posestnik Josip Fiedler. Zvečer, preden je legel, si je zakuril v železni pečici. Iz pečice so uhajali plini, ki so povzročili starčkovu zastrupljenje in smrt.

× V Stražišču pri Prevaljah se je pri delu v gozdu smrtno ponesrečil posestnik Matija Broman. Padel je nanj hlod, ki mu je zlomil vrat in hrbtenjico.

× V Dubrovniku so v torek malo po treh popoldne čutili močan potresni sunek, ki pa ni povzročil nič škode.

× V Ptuj je bilo na zadnji svinjski sejem prignanih 65 svinj in 127 prašičev. Plemenski prasci so bili po 6—675, pršutarji pa po 750 din za kg žive teže. Odojki (v starosti od 6 do 12 tednov) so bili po 60 do 120 din rep.

Dopisi

Sleparije in zadruga

Marsikdo, ki je v preveliki zaupljivosti ali pa tudi v nečedni pohlepnosti naselil zloglasnim vabilom in vabam »Privredne in zdravstvene zadruge za vzajemno pomoč« ali pa »Glavne privredne zadruga«, dveh nečednih ustanov dičnega »ravnatelja« Josipa Rožeta v Mariboru, je z začudenjem pogledal, ko je izvedel, da sta obe »zadrugi« čisto gola sleparija prevejanega pustolovskega človeka, ki hoče na račun ljudskega človeka živeti brez dela.

Delovanju raznih takih »zadrug«, to se pravi — spekulativno sleparskih ustanov, ki z resničnim združništvom nimajo nobenega drugega stika, kakor da izkoriščajo in zlorablajo združno ime, je banska uprava že za časa bana dr. Marušiča posvečala vso pozornost. Razkrinkala in onemogočila je tudi nekaj takih gnezd, kar je tedaj povzročilo precej hrupa in obilo odobravanja.

Zdi se, da so si sleparji naš lepi Maribor izbrali kot posebno pripravno torišče za svoje nečedno poslovanje. Vsem takrat ni bilo mogoče priti do živega, vendar se je tudi tu izkazala resnica, da ima laž kratke noge. Zdaj je končno na samem občnem zboru »ravnatelj« Josip Rože, ki je s toliko vztrajnostjo molzel in drl lahkovarne ljudi, padel v mrežo svojih lopovščin in je upati, da bo oblast za vselej onemogočila njegovo temno delovanje.

Med prizadetimi zavarovanci, ki so pošteno plačevali svoje zavarovalne prispevke, je zavladala seveda velika zmeda. Pri tej priliki si ne morem kaj, da ne bi opozoril na nekatere okoliščine, ki bi jih morali naši ljudje brezpogojno vpoštevati.

Vsaka resnična, poštena zadruga, ustanovljena res z združnimi nameni, mora biti včlanjena v kakšni revizijski zvezi. Pri tej lahko dobi vsak interesent podrobna pojasnila o zadrugi, če je sam ne pozna dovolj ali če dvomi o njeni solidnosti. Ako bi naši ljudje bili toliko previdni, bi enkrat za vselej odklenkalo falotom, ki zlorablja združno ime.

Druga plat te in vseh podobnih afer pa je nezadostna združna vzgoja slovenskega človeka. Vsaka zadruga je ustanovljena za to, da pomaga večji ali manjši skupini ljudi v življenjski borbi, zato v zadrugi noben član nima samo pravice, ampak tudi dolžnosti. Ustanova pa, ki na slepo zavaruje ljudi, ko so že ne le z eno, ampak s poldrugo nogo v grobu, ni nikoli resnična zadruga, temveč čisto navadna sleparija, ki jo — vede ali nevede — dejansko podpira vsak tisti, ki taka zavarovanja sklepa. Jasno je, da nasprotuje vsakemu združnemu duhu in čutu, če grem in zavarujem koga, o katerem skoraj s 100% gotovostjo lahko izračunam dan smrti. Saj se moram pri tem zavedati, da sem ogoljufal vse tiste združnike, ki so mogoče stopili v zadrugo s poštenimi nameni. Ko bo naš človek združno dozorel, ko bo imel dovolj čuta za skupnost in medsebojno odgovornost, tedaj bodo taki žalostni pojavi za vselej izginili.

Vsak, komur je res pri srečanju narodova blaginja, ki jo pravo združništvo v veliki meri dviga in pospešuje, naj po svojih močeh skrbi za dvig združne prosvete, pa bodo primeri kakor sedaj Josip Rože, kmalu samo še svaričen spomin.

Mirna peč

Pred kratkim je železniška lokomotiva zažgala nad Češnjicami pri Mirni peči gozd. Železniški obhodnik je slučajno šel mimo in ko je videl ogenj, je hitel gasiti. Prepričan je odložil svoje železniško orodje, katero nosi s seboj, med tem tudi neke razpočnike, ki se nastavijo na progo za ustavitve vlaka, seveda, če preti kaka nevarnost. Ko je pogasil ogenj, ni mogel več najti orodja ne razpočnikov, nakar se je pripetil naslednji dogodek. Posesnikov sin Rapuš Franc je nekaj brskal po tem pogorelem gozdu in slučajno našel čuvačeve razpočnike. Ko jih je doma pokazal starejšemu bratu Leopoldu, mu jih je ta takoj vzel in mu povedal, da se s tem ustavi vlak. Franceta je prišla skušnjava in se ga je polastilo nepopisno veselje, da bi ustavil vlak. Pri vsaki priložnosti je te razpočnike iskal in jih slednjič tudi nekje staknil. V nedeljo 24. t. m. zjutraj, ko so šli drugi domači v cerkev, je vzel Francek en tak razpočnik in ga nesel na progo. Kmalu je privozil vlak s postaje in pok kakor s kanonom. Strojevodja vlaka ni ustavil, se ne ve zakaj ne, saj je gotovo slišal, saj so še potniki v zaprtem vozu slišali močan pok in se hudo prestrašili. Ko Rapuš posel ni uspel, je sklenil še enega nastaviti. Vasko otroke je pripravil do tega, da so šli res nastaviti še enega in sicer pod tisti vlak, ki vozi mimo ob 10. uri dopoldna. Ko so otroci opravili delo, so se skrili za mejo in čakali, kaj bo. In res, ko je vlak povozil razstrelilnik, je počil z močnim pokom. Strojevodja je takoj ustavil vlak, in ko je videl, da je signal, je po pravilih vozil počasi dalje 5 metrov. Ko je videl, da še zdaj ni nobene nevarnosti, je spoznal, da je nekdo nalašč nastavil. Otroci so bili veseli svojega uspeha. Preostala pa sta jim še dva razpočnika. Enega so pritrdili na vozno kolo in najstarejši med njimi je udaril z betom po njem, toda joj, razpočnik mu je raztrgal roko in nogo. Otroci so se razpršili. Strnad Alojzij pa je vzel še poslednji razstrelilnik z namenom, da ga bo še on nastavil pod vlak, toda to so preprečili orožniki, ki so z naglico prišli v vas in začeli preiskavati. Otroci so sprva tajili, ko pa so jim orožniki zagrozili z leskovo, so prave več zvedeli, kakor so hoteli.

Domači dogodki

× Franc Ojstriš umrl. Pretekli teden je podlegel kapi bivši faktor tiskarne »Mercur«, kjer se tiska že dolga leta naš »Kmeti list«. Pokojni Ojstriš je bil znan grafični strokovnjak, ki je zlasti slovel kot eden najboljših strokovnjakov za stavne stroje. Bil je eden tistih vestnih delavcev, ki ne dajejo iz rok nobenega dela, če ni v vsakem oziru tehnično dovršeno. Posebno velike zasluge si je pridobil pokojnik pri ustanovitvi in organizaciji tiskarne »Mercur« ter bil dolgo vrsto let duša tiskarne. Bil je eden tistih mož, ki store vedno več kakor pa je njih dolžnost, ki pa pri tem ne iščejo ne priznanja in ne zasluge. Čeprav natančen kot faktor, je vendar zaradi svoje objektivnosti in zaradi svoje vzgledne delavnosti užival splošno spoštovanje grafičnega delavstva. Vestnemu in požrtvovalnemu delavcu bodi ohranjen hvaležen spomin!

× Italijanom bo prepovedano kupovati živino na naših tržiščih. Kakor poročajo iz Beograda, se je dosegel sporazum glede ustanovitve skupnega prodajnega urada Jugoslavije, Madžarske in Romunije za prodajo živine na Reki, kjer bo centralni trg za izvoz naše živine v Italijo. Sporazum med tremi izvoznimi državami je sklenjen: z znanjem Italije in ne bodo več smeli

MNOGI SO ŽE PRIZNALI,

da je »Kmeti list« vsebinsko najjačji tednik v Sloveniji. Če ga bomo pridno med narod širili in se še bolj poglobili v njegov nauk, potem lahko pričakujemo, da se bliža čas, o katerem že stoletja sanjamo, to je, da bo svoboden slovenski kmet res na svoji zemlji svoj gospod.

italijanski trgovci kupovati živine na naših tržiščih. Živina, ki bo dospela na Reko, se bo smela prodati samo onim italijanskim kupcem, ki bodo imeli uvozno dovoljenje.

× Na Cvenu pri Ljutomeru se bodo vršile v nedeljo dne 8. maja 1938 ob pol 15. uri kasaške in ravne ter preponske galopske konjske dirke. Ljubitelji konj in konjskega športa, pridite na Mursko polje — poslužite se nedeljske znižane voznine.

× V Ravni Reki se je v rudniku ponesrečil Slovenec kopač Karel Glivar iz Škofje Loke. V rovu se je zrušilo nanj ogródje in krovno kamenje. Glivar se je 7 mesecev pred nesrečo poročil z izvoljenko Škofjelčanko. V dveh letih je to že četrta Slovenec, ki ga je smrt zalotila v tem rudniku.

× Pod okrožno sodišče v Murski Soboti spadajo po zadnji uredbi pravosodnega ministra okrajna sodišča v Murski Soboti, Dolnji Lendavi, Gornji Radgoni in Ljutomeru.

× V Spodnji Gorici pri Račah je pogorelo stanovanjsko in deloma tudi gospodarsko poslopje posestnice Marije Španinger. Škoda znaša 20.000 dinarjev.

× V Bosni vlada ponekod hud mraz. V okolici Sarajeva se je umaknilo s planin kakih 50 pastirjev z okrog 6000 glav drobnice in goveje živine. V planinah je namreč zapadel sneg in ni nobene paše za živino.

× V Dalmaciji in na Hrvatskem je po zadnjem navalu mraza nastopila hripa, za katero je zbolelo zelo mnogo ljudi.

× Občina Jakobski dol se bo odslej na podlagi ukaza kraljevih namestnikov imenovala Sv. Jakob v Slov. goricih.

× Delavci iz pomorskega arzenala v Tivatu so Nj. Vel. kralju Petru II. poklonili krasno izdelan čoln. Kralj je bil daru vesel in je odlikoval vodjo delavske delegacije z zlato, ostale člane delavskega odposlanstva za s srebrnimi kolajnam.

× V vasi Račarak blizu Sremske Mitrovice je poginilo nad 60 prašičev, ker so v kanalu Krivaja, ki se izteka v Savo, pili zastrupljeno vodo. Strupena tekočina je prišla v kanal iz kotlov tovarne Varda. Več po 60 prašičev je poginilo, kar je kmete seveda močno razburilo.

× Čez Poljskavo bodo zgradili nov železobetonski most. Licitacija za dela je že razpisana. Stroški so preračunani na okrog 600.000 dinarjev.

× V dunavski banovini je bilo lani 738 požarov, ki so napravili za 16 milijonov 200 tisoč din škodo.

× V Drubočini blizu Slavonskega Broda so odkrili bogata ležišča srebra, zlata in celo platine. Nakopano rudo so poslali tehniški fakulteti v Beogradu, kjer so jo preiskali in sedaj je fakulteta podala izjavo, da bi bila eksploatacija rentabilna.

× V Jareninskem vrhu pri Št. Ilju je nekdo posestniku Štefanu Karu ukradel iz kovčka v zaklenjenem stanovanju 12.000 dinarjev. Neko osebo, ki je tatvine osumljena, so orožniki prišli in zaprli, vendar taji osumljenec vsako krivdo.

× Afera z elektriko v Kranju. Kakor se šušlja, so se v Kranju vršile velike zlorabe v škodo države za trošarino na električni tok. Baje je oškodovana državna blagajna za okrog 70.000 dinarjev.

Cenjeni naročniki!

Da ne bo treba ponovnih opominov, prosimo vse cenjene naročnike, ki so prejeli v Kmeti listu priložene položnice, da čimprej poravnajo naročnino za tekoče leto. Kdor pa ima kake zaostanke iz lanskega leta, ga naprošamo, da te nakaže istočasno po isti položnici.

× V Sv. Juriju ob Ščavnici bodo 15. t. m. odkrili spomenik kralju Aleksandru I. Zedinitelju.

× V Beogradu bo letos v maju in juniju velika letalska razstava, na kateri bo sodelovalo tudi češkoslovaško vojno letalstvo z velikim številom letal, motorjev in raznih letalskih potrebščin.

× Važno za stare in onemogle delavce. Prijave za podpore iz podpornega sklada za onemoglost in starost je treba predložiti najpozneje do 1. julija letos onemu okrožnemu uradu za zavarovanje delavcev ali zasebni društveni blagajni, pri kateri so bili prosilci zadnjič prijavljeni za zavarovanje.

× Jugoslovanska unija za zaščito otrok priredi v času od 1. do 16. maja po vsej državi otroške dneve. Sodelovali bodo učenci osnovnih in strokovnih šol, zlasti pa otroci, ki so pod javno zaščito. Prirejenih bo tudi več predavanj po radiu.

× »Ljubljana« se bo imenovala druga velika doma zgrajena torpedovka, ki bo blagoslovljena in spuščena na morje letos na Vidov dan (28. junija). Pri svečanostih bo sodelovala naša vojna mornarica, botrovala pa ji bosta soproga načelnika generalnega štaba Mediča in ljubljanski župan.

× Živinski sejem v Sv. Juriju ob j. ž. Voli debeli 5'25 do 6 din, voli plemenski 4—4'50, krave debele 4'50—5'50, krave plemenske 4—5, telice in junci 5—5'50, teleta 6—7, biki za klanje 5 din za kg žive teže.

× V Kulinah pri Drventi sta se kmeta Jure Čose in Mijo Marinič sprla zaradi — 3 dinarjev! Zaradi tega neznatnega zneska je Marinič med preprirom ustrelil svojega nasprotnika.

× Župana občine Veliki Popoviči blizu Jagodine, bogatega posestnika Vojna Vojinovića je pred kratkim zvečer nekdo ustrelil blizu orožniške postaje, ko se je župan vračal od neke svoje prijateljice, ki jo je bil obiskal. Morilca doslej še niso mogli izslediti.

× V Cirkovcih je pred kratkim v hipnem navalu blaznosti 65letni posestnik Ivan Sabolič ustrelil svojo ženo Marijo, dva vnuka, potem pa še samega sebe. Moža so potrl družinski udarci. Pred nedavnim je namreč umrla žena njegovega sina, sin pa je od žalosti šel sam v smrt. To je končno očetu tako zrahljalo živce, da je pokončal domala vso rodbino. En sam edini vnuk je še ostal živ.

× V vasi Hrib pri Sinjen vrhu je neznan zločinec podtaknil ogenj, ki je posestniku Pavlu Snelerju uničil vso domačijo. Rešil se je samo kmet z družino in 6 glav živine. Pogoreli so še štirje njegovi sosedje, ki so pa premičnino večinoma še rešili iz gorečih poslopij. Celotna škoda znaša okrog pol milijona, zavarovani pa so bili vsi pogorelci skupaj komaj za 150.000 dinarjev.

× Sladka gora pri Šmarju je letošnjo pomlad čakala nenavadno presenečenje. Domov se je namreč po 23 letih iz Rusije vrnil Jožef Debenak, ki so ga že vsi smatrali za mrtvega. V Rusiji se je oženil in ima 3 otroke, vendar žena in otroci to pot niso dobili dovoljenja za izselitev, zato se je vrnil sam in bo sedaj skušal še družino spraviti semkaj.

× Mariborskim varnostnim organom povzroča dokaj preglavice nenavadno bogastvo siromašnega hlapca Antona Mohorka, ki je umrl v mariborski bolnici. Pred smrtjo je hotel govoriti s policistom, pa je bila smrt bolj urna kot stražnik. Pri preoblačenju mrtiča pa so našli v njegovi suknji všito celo premoženje in je preiskava doslej ugotovila, da je Mohorko zapustil skoraj

200.000 dinarjev. Oblasti sedaj preiskujejo in si belijo glave, odkod siromašnemu hlapcu toliko denarja, njegov brat pa pravi, da je bil rajni priden in zelo varčen, celo skop: čike je pobiral po cestah in jih kadil, da mu ni bilo treba kupiti tobaka. Gospodarji, pri katerih je rajni Mohorko kdaj služil, ga slikajo kot pridnega, poštenega in zanesljivega.

× V Ljubljani je 29. aprila umrl gospod Franc Ojstriš, bivši tehnični ravnatelj tiskarne »Merkur«. Do leta 1934. je posvečal vse svoje sile in sposobnosti tiskarstvu. Tedaj ga je zadela delna kap in je moral v pokoj. Po dolgem trpljenju je zdaj odšel v večni mir. Bodi mu ohranjen blag spomin, žalujočim pa izrekamo toplo sožalje!

× V Novi vasi pri Mariboru se je vpricho Sletne hčerke in še mlajšega sinčka v svoji spalnici obesil 34leten brezposelni Andrej Muhič. Ko se je žena vrnila z dela domov, je našla moža že mrtvega. Presumljiva družinska igra, kakršnih toliko napiše beda naših dni, je pretresla vso okolico.

Sejmi

- 8. maja: pri Sv. Nikolaju v Polju;
- 9. maja: v Brežicah, Črni, Središču, Dravogradu, Črenšovcih;
- 10. maja: v Šmarju, Kamniku, Ormožu, Ljutomeru, Mariboru, Dolnji Lendavi;
- 11. maja: v Celju, Trbovljah;
- 12. maja: v Sodražici, Koprivniku, Veliki Loki, Zagorju ob Savi, Lembergu, Planini, Slovenjem gradu, Teharjih, Turnišču;
- 13. maja: v Gradacu, Mariboru;
- 14. maja: v Brežicah, Celju, Trbovljah.

Vrednost denarja

1 ameriški dolar	Din 43'—
1 nemška marka	Din 17'45
1 švicarski frank	Din 10'—
1 angleški funt	Din 215'—
1 češkoslovaška krona	Din 1'52
1 italijanska lira	Din 2'28
1 francoski frank	Din 1'31

Kmetstvo in kapital

Stoletje nacionalnih borb in gospodarskih zlomov. Take in enake nazive dobiva tekoče stoletje gospodarske, socialne in duhovne zmede, krhanja in razkrajanja, po drugi pa čaranja novih teženj, zahtev, idej, usmerjenih v neposredno resnično življenje, v stvarnost, dejstvenost. Sodobni človek se ukvarja z vprašanji svojega vsakdanjega življenja in prav tako tudi z onimi, ki se tičejo splošnosti. Vedno in povsod iste zahteve, ista beseda, bistveno isti napev vedno višjega in jačjega tona, ki bi ga mogli zgostiti v tehle par misli: Pravična socialna oblika, pravičen gospodarski red.

S tem klicem steza do skrajnosti obremenjeno delovno človeštvo roke po rešitvi iz teh do obupa težkih odpovedi in utesnitev. Zato rasto njegova miselnost in predstave na novih osnovah.

V tej borbi ali bolje: v tem notranjem uporu pa se javljata dve struji: ena, ki trdi, da je krivda sedanjí zmedí vnanjega značaja, to je, da je vzrok vsesplošnemu razsulu v krivičnem gospodarskosocialnem redu, druga pa, ki je mnenja, da je to stanje posledica notranjega zloma človeštva ali njegovega moralnega (duhovnega) življenja.

Ta razlika v promatranju obstoječega socialnega življenja ni tako malenkostna kot se kaže, to pa že iz razloga, ker služi ideja kot izhodišče ali osnova praktičnemu delovanju pristašev določne struje.

Prav in zelo potrebno je, da je kmetstvo in prav kmetstvo kot prvenstvena delovna armada o tem vsaj v glavnih obrisi poučeno, da ve,

kako pot naj hodi v tej vedno jačji borbi. V ta namen izluščimo odgovor na posreden način, to je, da se bližje spoznamo s kapitalizmom, po drugi, da razčlenimo nujnosti življenja, oziroma naravne potrebe človeštva, slednjič pa, da pokažemo smer najmanjšega odpora ali na gospodarsko obliko kot trenutno možnost za uspešen boj proti kapitalističnim krivicam.

Kapitalizem je viden, slišen, otipljiv; njegov duh bdi vsepovsod okrog nas in tudi v nas ter se očituje v vseh tako zvanih modernih stvaritvah. Kljub temu ga vse premalo poznamo, tako malo, da ga čisto celo zamenjavamo s pojmom »kapital«, ki je tako daleč od »kapitalizma«. Kapital je le to, kar je glavno za naš (človeški) obstoj; hrana, obleka, stanovanje itd. je nekaj naravnega, življenjsko nujnega in zato samo po sebi nedolžnega. Vse to in še mnogo drugega, kar danes človek neobhodno potrebuje v borbi za obstanek, je dobilo naziv »kapital« edino kot potreba človeštvu ali kot njegovo dobro.

Te dobrine ali kapital ustvari ali pripravi le delo, ki edino preoblikuje snov ali to, kar nam poklanja narava v surovem stanju. Delo je torej najvišja funkcija, je razvoj, napredek, zgodovina, civilizacija, kultura. Samo skozi delo se preliva življenje.

Torej: kapital je delo.

Kakor hitro pa si nekdo to gonilo življenja prisvoji, to je: kakor hitro se polasti tvorevin, ki jih je ustvarilo delo, in to le z namenom, da se v visoki meri polasti deleža, ki gre delavcem, in jih tako okrne na njihovih pravicah, tedaj se ta nujnost (kapital) spremeni v zlo, v razdiralca vnanjega in notranjega soglasja.

V tem prisvajanju ali prilasčanju dobrin more biti le en namen — gospodarska nadvlada. To pa pomeni prav toliko kot popolno obvladovanje sveta v kulturnem, socialnem, političnem in vsem ostalem življenju.

Sredino njegove duševnosti napolnjuje večno živa in neugnana strast — sebičnost. Ta se očituje v nepretrgani in stopnjevani težnji po kupičenju materije (dobrin, premoženja, bogastva ali kratko kapitala) in ta materialistični duh je njegov bog, ki naj bi vladal s posvetno močjo in slavo in si brezmejno podrejal delovno človeštvo kot vsako drugo blago. Temu duhu rečemo kapitalizem.

Ze poldrugo stoletje gospodari njegov duh ali duh modernega kapitalizma (da ga ločimo od staroveškega ali poganškega, n. pr. rimskega kapitalizma, ki pa je bil bistveno temu popolnoma enak!) in si jemlje neomejeno prostost, in treba je priznati, da je s svojo trdoživostjo, voljo, vztrajnostjo, podjetnostjo — ki je njegova značilna poteza — zavojeval ves svet. Kaj je on, kaj je dosegel in kaj pomeni, nam more prav razločno povedati današnje življenje; saj smo rekli, da veje njegov duh vsepovsod okrog nas in tudi v nas.

S tem kratkim orisom kapitalizma prestopimo k vprašanju prirodnih potreb človeštva.

Vzemimo poedince ali enega samega človeka.

Od rojstva dalje je nepretrgoma navezan na tvari svet; treba mu je teh in onih dobrin in to v dvojni smeri: vzdrževalno ali da se ohrani, drugič — v kolikor se ta individij telesno in duševno razvije — pa produktivno ali za delo.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Pazor! Pazor!

40.000 dinarjev lahko dobite!

Prihodnji dnevi Vam lahko naklonijo srečo. Pazite dobro, skriva se v navodilu o uporabi Radiona. 8. maja izide pojasnilo v tem časopisu.

RADION

nagradno tekmovanje

RADION pere sam — pere prizanesljivo

Največji slovenski denarni zavod

Mestna hranilnica ljubljska

Lastne rezerve nad Din 26,000.000.—
Prirastek novih vlog v januarju 1938 Din 14,075.000.—
Prirastek novih vlog v februarju 1938 Din 10,694.000.—
Prirastek novih vlog v marcu 1938 Din 10,572.000.—
Prirastek novih vlog v aprilu 1938 Din 10,150.000.—

Vse vloge izplačljive brez omejitve!

Za vse obveze hranilnice jamči

MESTNA OBČINA LJUBLJANSKA

TISKARNA MERKUR D. D. V LJUBLJANI
sporoča, da je njen dolgoletni sodelavec, gospod

FRANC OJSTRIŠ

TISKARNIŠKI TEHNIČNI RAVNATELJ V P.

v petek dne 29. aprila 1939. ob 3. uri zjutraj v 59. letu starosti v Gospodu zaspal.

Pogreb dragega pokojnika se je vršil v nedeljo 1. maja ob pol 15. uri izpred mrtvašnice splošne bolnice na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani dne 29. aprila 1938.

Ohranimo blagega pokojnika v častnem spominu!

KMETJE! Ako imate kaj naprodaj, ako hočete kaj kupiti, ali česa iščete, inserirajte to najprej v svojem „Kmetškem listu.“! Cena malim oglašom je samo 1 dinar za besedo

Naročajte in kupujte srečke Državne razredne loterije

pri

Glavni kolekturi „ŠAGRIN“ dr. z o. z.

v Ljubljani, Krekov trg 10

Strogo solidna postrežba. Vodimo natančno evidenco izžrebanih dobitkov in sproti obveščamo o dobitkih svoje igralce. Dobitki se izplačujejo brez vsakih odbitkov. Imen igralcev ne izdamo nikomur!

Zaslужek

Kmetški fantje, ki se žele posvetiti

zavarovalni stroki,

naj se obrnejo za nasvet na upravo našega lista.

Laneno olje, firnež, barve, lake, kit, lan, tropine

ter vse v to stroko spadajoče blago prvovrstne kakovosti po solidnih cenah in točni postrežbi, najugodnejše kupite pri domačem podjetju

MEDIČ - ZANKL

tovarna olja, lakov in barv

družba z omejeno zavezo, lastnik Franjo Medič

Centrala v Ljubljani, podružnice v Mariboru in Novem Sadu
Tovarne v Ljubljani, Medvodah in Domžalah

Kmetški hranilni in posojilni dom

reg. zadr. z neomejeno zavezo **v Ljubljani, Tavčarjeva ulica 1**

Telefon št. 28-47

Rač. pošt. hran. št. 14.257

Brzjavlj: Kmetškimdom

Račun pri Narodni banki

Eskontuje menice

Daje kratko-
ročna posojila

Izvršuje
ostale denarne posle

Zaupajte denar domačemu zavodu!

Nove vloge
vsak čas razpoložljive obrestuje
po 4%
vloge proti odpovedi — 5%
Za vse vloge nudi popolno varnost
Otvorja tekoče račune

T

ISKOVINE

vseh vrst: trgovske, uradne, reklamne, časopise, knjige, večbarvni tisk hitro in poceni!

I

ISKARNA
MERKUR

LJUBLJANA, Gregorčičeva ul. 23

TELEFON ŠTEY. 25-52

Velika zaloga **umetnih gnojil:**
superfosfata, kalijeve soli, apnenega dušika, nitrofoskala (mešano gnojilo),

semen: lucerne, črne detelje, pese, travnih semen, semenskega ovsa itd. pri

»EKONOMU«

Ljubljana, Kolodvorska ul. 7